

Notat 6:2019

Roar Eilertsen

Offentlig og kommersielt barnevern - omfang og utvikling

[Skriv her]

Innhold

Offentlig og kommersielt barnevern - omfang og utvikling	1
1 Barnevern i tall.....	3
2 Mindre statlig kapasitet - mer kommersiell.....	6
3 Kostnadene øker.....	7
4 Enetiltak.....	9
5 Profitten er stor	11
5.1 Stendi AS.....	11
5.2 Team Olivia	11
5.3 Human Care AS	12
5.4 Aberia Ung AS.....	12
5.5 Unicare AS	12
6 Private «barnevernstjenester».....	13
6.1 Barnevernskompetanse AS.....	14
7 Privat myndighetsutøvelse.....	15

[Skriv her]

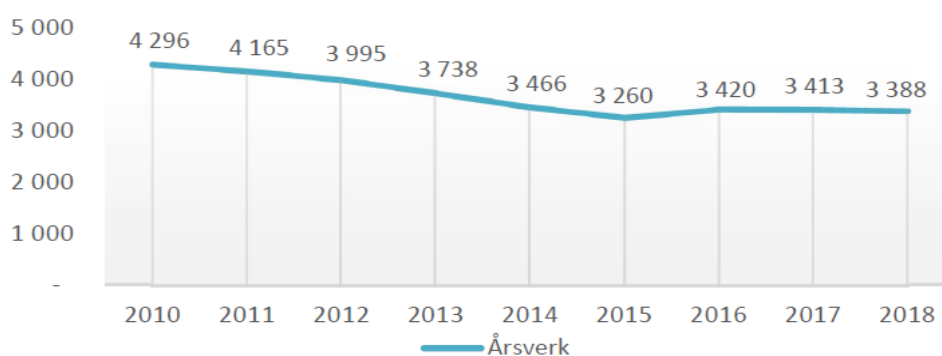
1 Barnevern i tall

I 2018 brukte norske kommuner 14,3 milliarder kroner på barnevern, mens staten (via Barne- ungdoms- og familiedirektoratet, Bufdir) brukte 7,1 mrd kr. til statlig barnevern. Fra 2015-18 har brutto driftsutgifter steget med 21 % i kommunene, mens kostnadsveksten har vært 11 % i det statlige barnevernet i løpende kroner.¹

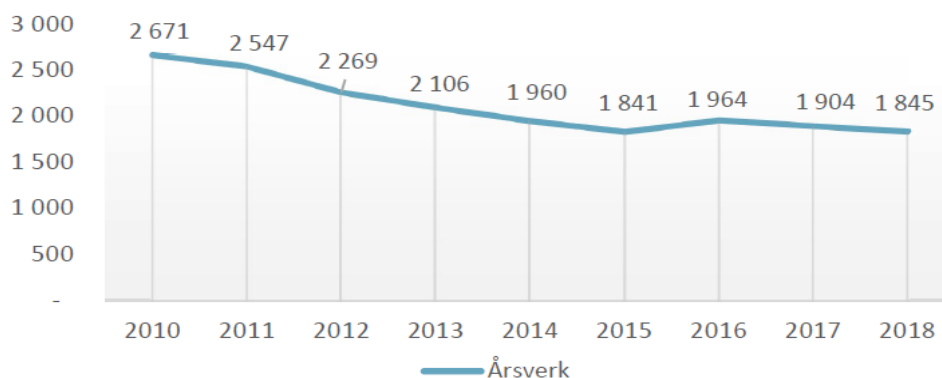
Mesteparten av veksten i kommunenes kostnader kan knyttes til en tilnærmet like stor vekst i antall årsverk innenfor sektoren, fra 5 296 til 6 153 (+16,2%) fra 2015 til 2018².

I det statlige barnevernet var det en jevn nedgang i antall årsverk i perioden 2010-2015, mens det har vært forholdsvis stabilt i perioden 2015-2018, se figur, hentet fra Bufdirs Årsrapport 2018. Tallene omfatter altså antall årsverk i det statlige barnevernet:

Årsverk Bufetats regioner 2010-2018

Årsverk barneverninstitusjoner og omsorgssentre 2010-2018

¹ Tallene er hentet hhv fra SSBs statistikk for kommuneregnskap, tabell 12362 og Bufdirs Årsrapport 2018

² SSB, tabell 09086

[Skriv her]

Når kostnadsutviklingen, til tross for færre årsverk, likevel har vært så pass sterk også i statlige Bufdir, skyldes det i all hovedsak at statens kjøp av barnevernstjenester fra private har gått kraftig opp.

Det offentlige kjøpte i 2018 barnevernstjenester fra private for 3,24 milliarder kr. Staten, ved Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), kjøpte for kr. 2 733 mill kr.³, mens norske kommuner kjøpte for 506 millioner kr.⁴

Av Bufdirs årsberetning 2018 fremgår det at kjøp av private institusjonsplasser stod for 2,16 milliarder, mens kjøp av private fosterhjems plasser utgjorde 534 mill kr. Av kommunenes kjøp fra private utgjorde institusjonsplasser 352 mill kr, og fosterhjems plasser kr. 113 mill kr. Både staten og kommunene kjøpte i tillegg tjenester under overskriften «barnevernstjenester» for ca 40 mill kr hver i 2018. I kommunesektorens tall er Oslo kommunes kjøp medregnet.

Grovt sagt kan en si at det offentlige i 2018 kjøpte plasser i private barnevernsinstitusjoner for ca 2,5 milliarder kroner og plasser i fosterhjem tilknyttet private tiltak for ca 650 mill kr. Ifølge Bufdir økte kjøp av private institusjonsplasser med 18,7% fra 2017 til 2018, mens kjøp av fosterhjems plasser gikk ned med 18-19 prosent.⁵

I et notat fra Stortingets utredningsseksjon⁶ fremgår det at kjøp av barnevernstjenester fra private har økt med 32 prosent fra 2010 til 2017 (fra 1,85 mrd kr til 2,44 mrd kr målt i faste 2017-kroner). Tar en med økningen fra 2017 til 2018 har det siden 2010 vært en økning på 44-45%, målt i faste kroner.

Vi ser at tallene gjennomgående oppgis som «kjøp fra private», så her skiller det ikke mellom kommersielle og ideelle. I Fafo-rapporten «Lønns- arbeids- og pensjonsvilkår i offentlig og privat barnevern»⁷ finner vi statistikk som skiller mellom kommersielle og ideelle aktører i barnevernet. Det oppgis ikke tall for hvor store kjøp det gjøres fra de to kategoriene, men forholdet mellom dem illustreres blant annet ved antall oppholdsdøgn og antall årsverk i de ulike kategoriene «statlig, kommersiell og ideell». Kategorien «private» i figurene er summen av kommersielle og ideelle. I rapporten oppsummeres utviklingen slik (s. 45-46):

«Dataene viser altså at den samlede bruken av institusjonsplasser har blitt redusert over tid, gjennom at statlige institusjoner har opplevd nedgang i aktiviteten. Privat sektor har ikke opplevd denne nedgangen, og har om lag samme antall i 2018 som i 2010».

---

³ Bufdirs årsberetning 2018, tabell 4

⁴ SSB tall fra kommuneregnskapene 2018, tabell 12367

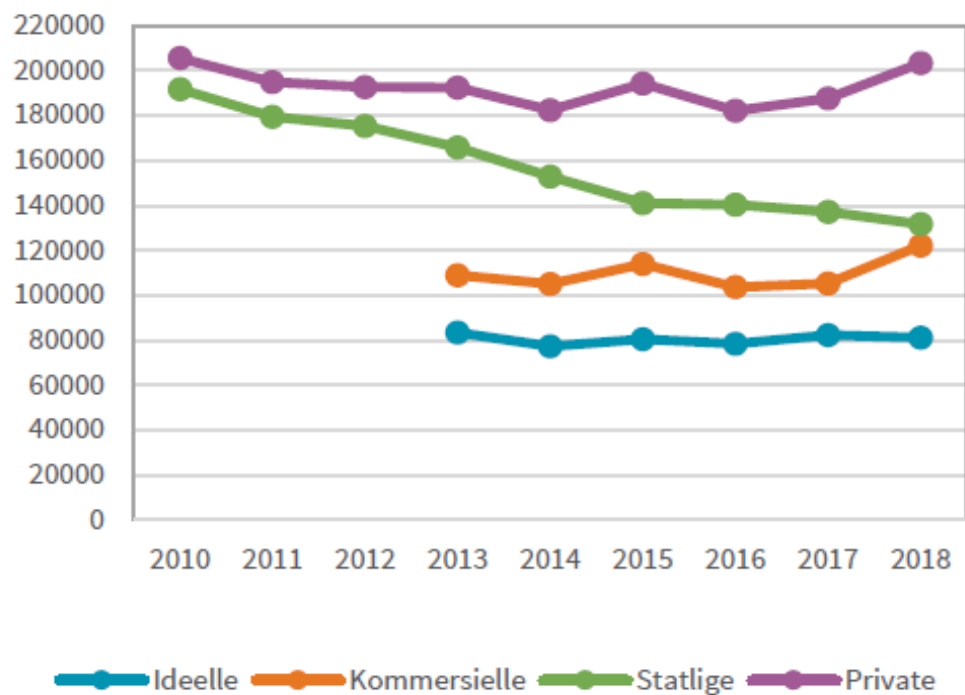
⁵ Bufdirs årsberetning 2018, tabell 5

⁶ Notat fra Stortingets utredningsseksjon til Freddy Andre Øvstegård, SV, datert 7. mars 2018

⁷ Fafo 2019:5

[Skriv her]

Figur 5.2 Antall oppholdsdøgn gjennom året i barnevernsinstitusjoner, landet utenom Oslo.

Men til tross for mindre kapasitet, færre oppholdsdøgn og færre antall ansatte i det statlige barnevernet (Bufetat), er det ett område hvor antall ansatte fortsatt vokser. Det er i det sentrale byråkratiet i Bufdir.

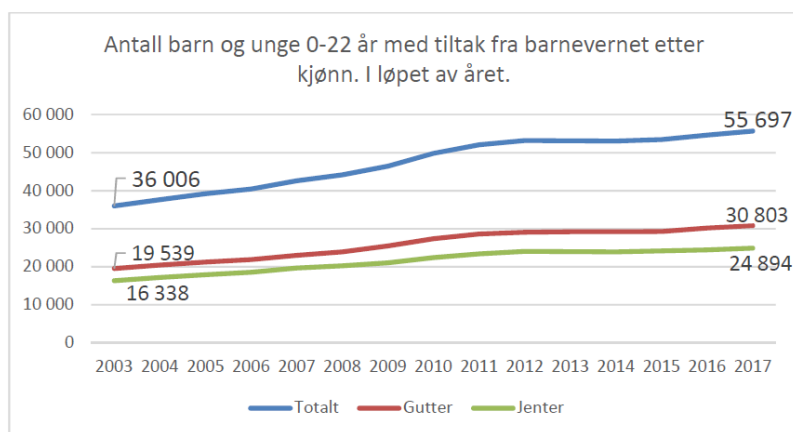
I Bufdirs Årsrapport 2018 fremgår det at antall ansatte i direktoratet har økt fra 168 i 2014 til 233 i 2018 (Tabell 1, s. 18).

I arbeidet med dette notatet har vi forsøkt å skaffe frem tall som viser hvordan kommersialiseringen av barnevernssektoren utvikler seg, hvem som er aktører, og hvordan de største, kommersielle leverandører får en stadig større del av barnevernsmarkedet. I utgangspunktet finnes det ikke offentlig statistikk som viser denne utviklingen på en god, detaljert måte. Vi har forsøkt å få ut tall for hvor mye staten og kommunene kjøper fra de kommersielle selskapene. De tall vi får stemmer ikke med den omsetningen som vi finner i selskapenes årsregnskaper. Årsaken kan være at kjøp fra konsernens datterselskaper ikke er summert i etatenes innkjøpsoversikter. I rapporteringen fra kommunene oppgis det tall for kjøp fra private, men her er det verken skilt mellom kommersielle og ideelle eller samlede oversikter over hvor mye som kjøpes fra de hver enkelt av de kommersielle leverandørene. I notatet har vi forsøkt å sammenstille tall så godt det lar seg gjøre, og det redegjøres løpende for de forutsetningene som er lagt til grunn.

[Skriv her]

2 Mindre statlig kapasitet - mer kommersiell

Antall barn som barnevernet har tiltak for har vært ganske stabil, men med en viss økning fra 2015 til 2018. I perioden 2000-2010 var økningen betydelig (fra ca 36 000 til ca 50 000), se figuren nedenfor, hentet fra Bufdirs Årsrapport 2018.

Figur: Antall barn og unge 0-22 år med tiltak fra barnevernet etter kjønn. I løpet av året. 2003-2017 (nye tall for 2018 publiseres i juni). Kilde: SSB Barnevern

Barnevernet satte inn tiltak for 55-56 000 barn i 2018. Antall nye meldinger til barnevernet var dette året ca 57 000. I statistikken fra SSB⁸ skilles det mellom antall omsorgstiltak og antall hjelpetiltak. Antall omsorgstiltak var 10 069 i 2015 og 10 036 i 2018. Antall hjelpetiltak økte fra 43 370 i 2015 til 45 587 i 2018.

Både antall barn og antall godkjente plasser i barnevernsinstitusjoner gikk ned fra 2017 til 2018; – fra 1 199 til 1 111 barn og fra 1 960 til 1 868 plasser. Hele reduksjonen i kapasitet kom i de offentlig eide institusjonene, fra 627 til 536 plasser. I ideelle institusjoner (fra 429 til 427 plasser), og i kommersielle institusjoner (fra 904 til 905), var det liten endring. Men konsekvensen er at den kommersielle andelen økte fra 44 til 48% av den samlede kapasiteten i barnevernsinstitusjonene. Og aktiviteten hos de private øker. SSB skriver:

«I barnevernsinstitusjonene har det vært en økning på vel 10 500 oppholdsdager fra 2016 til 2018. Veksten er i de private barnevernsinstitusjonene, private ideelle har 7 000 og andre private 10 500 flere oppholdsdager. Mens i de offentlige barnevernsinstitusjonene var det 7 000 færre oppholdsdager i perioden 2016-2018.»⁹

Antall barn i fosterhjem har de siste årene ligget stabilt på ca 11-12 000.

⁸ SSB, tabell 09050

⁹ SSB: Flest opphold i private institusjoner, artikkel 8. nov. 2019

[Skriv her]

3 Kostnadene øker

Av Bufdirs årsberetning 2018 (tabell 6) fremgår det at kostnadene for en oppholdsdag i statlige institusjoner i 2018 var på kr. 12 272, mens de var på kr 10 615 i private. Fra 2017 til 2018 økte kostnadene i statlige institusjoner med 6,5%, mens de økte med 9,5% i private institusjoner. Her er viktig å merke seg at kategorien «private institusjoner» inneholder både ideelle og kommersielle.

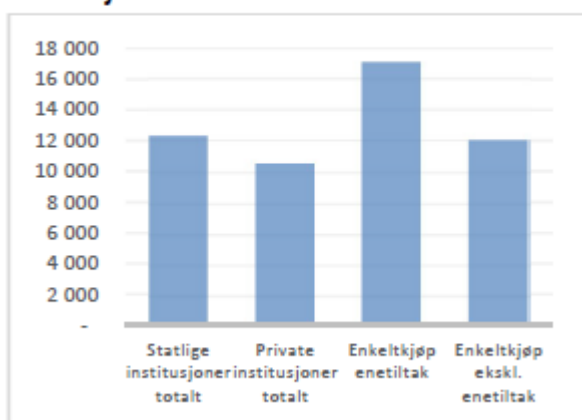
Tabell 6 Oppholdsdager og utgift per oppholdsdag etter formål. Faste 2018-kroner. Beløp i 1 000 kroner

Formål	Oppholdsdager			Utgift per oppholdsdag		
	2017	2018	Endring i %	2017	2018	Endring i %
690 Sentre for foreldre og barn	27 663	27 389	-1,0	7 217	7 508	4,0
691 Statlige familiehjem og beredskapshjem	315 095	331 078	5,1	3 144	3 105	-1,3
691 Fosterhjem tilknyttet private tiltak	186 122	154 097	-17,2	3 510	3 466	-1,3
691 Forsterkede fosterhjem ¹	814 305	825 280	1,3	464	428	-7,9
692 Statlige institusjoner	137 194	131 686	-4,0	11 520	12 272	6,5
692 Private institusjoner	187 716	203 437	8,4	9 694	10 615	9,5
693 Hjelpetiltak i hjemmet	152 217	144 803	-4,9	1 129	1 200	6,3
Sum oppholdsdager	1 820 312	1 817 770	-0,1			
Sum oppholdsdager ekskl. hjelpetiltak	1 668 095	1 672 967	0,3			
Sum oppholdsd. ekskl. hjelpetiltak og forst. fosterhj.	853 790	847 687	-0,7			

¹Mulig tidsseriebrudd for antall oppholdsdager i kommunale fosterhjem med forsterkning

Kostnadstallene for 2018 (i tabell 6) er fremstilt slik i Bufdirs årsberetning 2018, men husk at her er kommersielle og ideelle institusjoner slått sammen til «private institusjoner»:

Figur: Utgifter per oppholdsdag institusjoner

Statistisk sentralbyrå har presentert tall hvor kommersielle og ideelle institusjoner er holdt adskilt, og da ser vi at det er store forskjeller (både i kostnadsnivå og -utvikling) mellom ideelle og kommersielle institusjoner (se

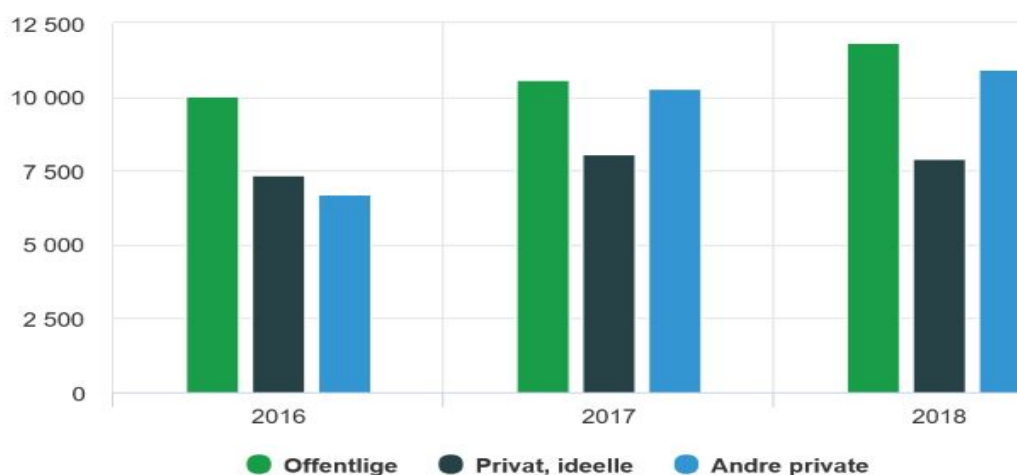
[Skriv her]

figur 1 nedenfor). Det er kostnadene i kommersielle som har blitt betydelige høyere.

I den nevnte artikkelen fra Statistisk sentralbyrå presenteres tall som er noe annerledes enn de Bufdir oppgir. Der oppgis det at kostnadene pr oppholdsdøgn i statlige barnevernsinstitusjoner var kr. 11 864 i 2018, mot kr. 10 944 i kommersielle. Det betyr at kostnadene i kommersielle institusjoner nå har kommet opp i 92% av de statlige.

I 2018 var kostnadene hos ideelle klart lavest, ca 7 700 kr pr dag, og beløpet har ligget stabilt siden 2016. Av figuren ser vi at kostnadene har økt både i statlige og kommersielle institusjoner fra 2016 til 2018. For de kommersielle var det en kraftig kostnadsvekst fra 2016 til 2017, og en noe mindre vekst fra 2017 til 2018. Til sammen steg kostnader pr døgn i kommersielle institusjoner med nærmere 50 % fra 2016-2018. For de statlige institusjonene har det vært forholdsvis jevn kostnadsvekst i perioden, men mindre enn halvparten av veksten hos de kommersielle (ca 22% fra 2016-18).

Figur 1. Driftsutgifter per oppholdsdag, etter eierskap

I en Fafo-rapport¹⁰ presenteres analyser som viser at kostnadsforskjellen i all hovedsak kan henføres til ulike turnusordninger i de to institusjonstypene. Den såkalte «medlever-turnusen», som brukes i kommersielle institusjoner, gjør at medarbeiderne kan være på jobb flere døgn i strekk uten at det utløser store ulempetillegg. De ansatte i slik turnus arbeider opp til 50 % flere døgn pr år enn i statlige institusjoner, og bemanningen og lønnskostnadene kan dermed holdes lavere. Likevel har forskjellen i kostnader pr oppholdsdøgn blitt nesten like høy i kommersielle som i statlige institusjoner.

Ifølge SSB «utgjør lønnskostnadene 76 prosent av driftsutgiftene, andelen er størst i offentlige institusjoner med 81 prosent, mens den i private ideelle er 77 prosent og minst er andelen for de andre private med 68 prosent.»¹¹

¹⁰ Fafo 2019:5: **Lønns-, arbeids- og pensjonsvilkår i offentlig og privat barnevern**

¹¹ SSB: Flest opphold i private institusjoner, 8. nov. 2019

[Skriv her]

Når kostnadene til kjøp av plasser i kommersielle institusjoner nå har blitt nesten like høye som i statlige (86%), og lønnskostnadene der utgjør en klart mindre andel av driftsutgiftene, gir det et grunnlag for betydelige overskudd i de kommersielle barnevernselskapene (se nedenfor).

I Prop. 73 L (2016- 2017) varslet regjeringen at kommunene skal gis mulighet til å velge mellom institusjonsplasser som Bufetat har funnet faglig egnet til å ivareta barnet. Det legges også opp til at kommunenes egenandel fastsettes som en prosentandel av institusjonsplassenes faktiske pris (full prisdifferensiering). I dag betaler kommunene et fast beløp pr plass som Bufetat stiller til disposisjon.

I en situasjon hvor prisen pr oppholdsdag fortsatt er litt lavere i kommersielle institusjoner enn i statlige, vil den nye ordningen favorisere de kommersielle aktørene og føre til at veksten i privat barnevern sannsynligvis kommer til øke videre.

4 Enetiltak

Av figuren på foregående side ser vi at de høyeste døgnprisene er knyttet til såkalte enkeltkjøp, hvor enetiltak dominerer og er dyrest. Enetiltak er der hvor et barn blir plassert i skjermet bolig, og hvor det ikke bor noen andre barn. Bufdir oppgir at pris pr oppholdsdøgn for enetiltak var kr. 17 000 i 2018.¹²

I en artikkel i VG fremgikk det at Bufetat i 2018 hadde kjøpt enetiltak for 650 millioner kr.¹³ På grunn av at kapasiteten i det statlige barnevernet er bygd ned, må nesten alle slike plasser kjøpes fra private leverandører. Utstrakt bruk av enetiltak, som fører til en isolering som i seg selv kan være en stor påkjenning for barnet, har de seneste årene møtt sterk kritikk¹⁴. Dette har ført til at Bufetat fra 2019 har forsøkt å redusere bruk av enetiltak. I en epost til oss opplyser Bufdir at bruk av enetiltak økte i alle regioner i årene 2014-2018, men at det har vært en nedgang i 2019.

En oversikt hentet fra Bufdirs interne fagsystem viste følgende utvikling:

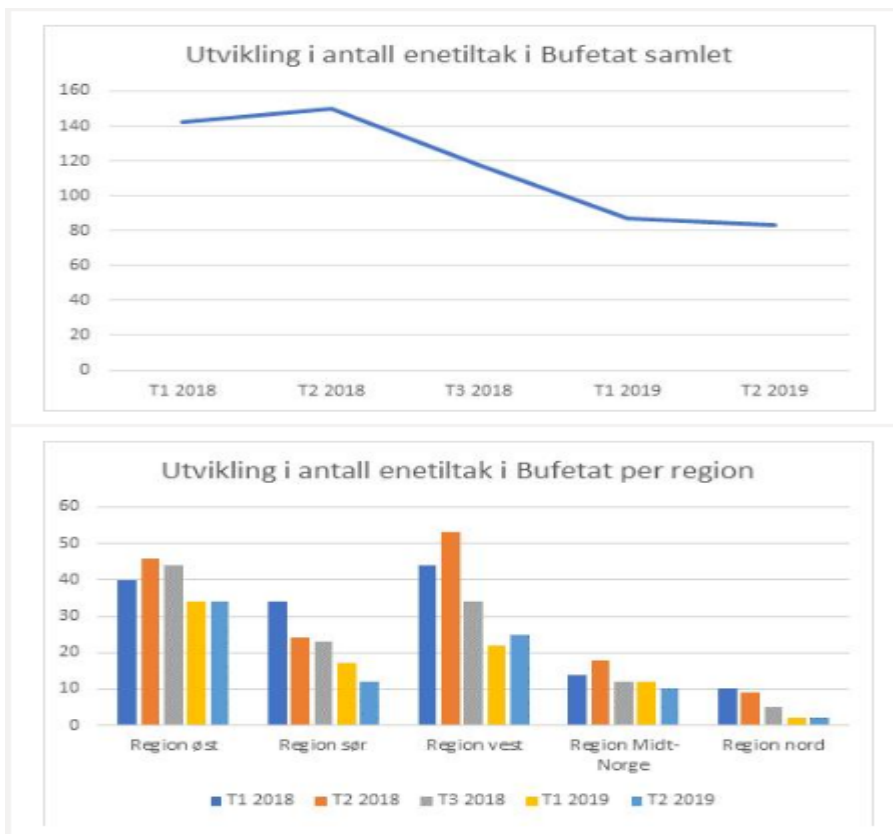
---

¹² Bufdirs årsberetning 2018, s. 132

¹³ Barna som bor isolert, VG, 5.okt. 2019

¹⁴ Jfr, bl.a. VGs artikkelserie i okt 2019.

[Skriv her]

Ifølge Bufdir er dette tall for «enetiltak og barn alene på avdelingen. Tallene gjelder barn som har vært plassert alene i over 1 måned i 2014 og 2018».¹⁵

Det er reist spørsmål ved om den markante nedgangen i statistikken over enetiltak skyldes at man underveis har endret definisjon. I et spørsmål fra Senterpartiets Kjersti Toppe til barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstad¹⁶ fremgår det at en definisjonsendring som ble foretatt i 2017 førte til at man nå bare registrerer tilfeller hvor det foreligger eksplisitte vedtak om bruk av enetiltak, begrunnet som nødvendig for å ivareta barnets interesser. Det har ført til at barn som faktisk lever alene i perioder, og som tidligere ble talt med, nå har falt ut av statistikken. Statsrådets svar gir ikke klarhet i dette. Ropstad svarte:

«Det er derfor usikkert hvor mange av de barna som nå faller utenfor definisjonen som ville ha blitt rapportert som enetiltak før presiseringen.»

¹⁵ Opplysningen giitt i epost til oss i desember 2019.

¹⁶ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Skriftlige-sporsmal-og-svar/Skriftlig-sporsmal/?qid=77871>

[Skriv her]

5 Profitten er stor

Barnevern er fortsatt «big business» for store helse- og omsorgskonsern. Tre av de fem største konsernene er svenske, eid av oppkjøpsfond i ulike skatteparadiser. Ett er eid av et britisk oppkjøpsfond og ett er norskeid. De har alle bygd seg opp i Norge gjennom oppkjøp av en rekke mindre barnevernsinstitusjoner.

I arbeidet med dette notatet har vi prøvd å få frem oversikter over hvilket omfang det er på de kommersielle kontraktene mellom Bufdir og selskapene som leverer barnevernstjenester. Siden flere av konsernene driver med en rekke datterselskaper (fra tidligere oppkjøp) har det vist seg vanskelig å få ut tall på konsernnivå. For eksempel opererer Bufdir med at de har kjøpt tjenester fra konsernet Team Olivia Norge AS for 107 mill kroner, mens det av datterselskapenes årsregnskaper fremgår at de hadde samlede inntekter på 310-320 mill kr i 2018. Tilsvarende problemer har vi hatt i forhold til flere av de andre konsernene (se nedenfor).

5.1 Stendi AS

Den dominerende aktøren i det norske markedet er selskapet Stendi AS (tidligere Aleris Omsorg). I 2018 stod Stendi/Aleris alene for 30 prosent av Bufdirs kjøp av private institusjonsplasser og 25 prosent av kjøpene av fosterhjems plasser i private tiltak. I tillegg selger Stendi barnevernstjenester til kommuner. Etter oppkjøp og fusjon i januar 2019 omfatter Stendi AS både tidligere Aleris Omsorg og selskapet Heimta AS. Ny eier er det svenske omsorgskonsernet Ambea AB. Til sammen hadde Aleris Omsorg og Heimta en omsetning på 2,33 milliarder kroner og et resultat før skatt på ca 110 mill kr. i 2018. Stendi/Aleris hadde i 2018 andre aktiviteter innenfor helse- og omsorgssektoren enn barnevern (sykehjem, omsorgsboliger, BPA, mm), og i årsregnskapene holdes ikke de ulike forretningsområdene adskilt. Selskapet har i andre sammenhenger oppgitt at drøyt 60 prosent av omsetningen kommer fra barnevernsområdet. Dersom man legger en forholdsmessig andel av omsetning og resultat til grunn, bidro barnevernsområdet med en omsetning på nesten 1,4 milliarder kroner og et resultat før skatt på rundt 60-70 mill kr.

5.2 Team Olivia

Et annet svenskeid omsorgskonsern som er stort i Norge har navnet Team Olivia. De har i løpet av de seneste årene kjøpt opp fem norske barnevernsinstitusjoner (Olivia Solhaugen AS, Olivia Boenheten AS, Vesterled AS, Hugin Barnevernstiltak AS og Connexa Barnevern AS), og samlet hadde disse en omsetning på 316 mill kr i 2018. Av de fem selskapenes 2018-regnskaper fremgår det at de til sammen hadde et underskudd før skatt på 5,8 mill kr. Men

[Skriv her]

det var etter at de hadde betalt morselskapet Team Olivia Norge AS 13,1 mill kr for «administrative kostnader». I praksis var det noen millioner kroner i overskudd i konsernet også i 2018. I 2015 og 2016 hadde selskapene et resultat før skatt på 30-40 mill kr begge årene, og i 2017 15-20 mill kr.

5.3 Human Care AS

Det tredje store svenskeide konsernet innen barnevern i Norge heter Human Care AS. Også Human Care har kjøpt opp mange norske selskap, hvorav seks driver innen barnevernsområdet (Tiltak for Ungdom Agder AS, Tiltaksgruppen AS, Løft AS, Birkelund Barnevernsenter AS, Våre hjem As og KOA ungdomstiltak AS). Konsernet har også virksomhet innenfor helse og omsorgstjenester og brukerstyrt personlig assistanse (BPA). Samlet hadde konsernet et omsetning i 2018 på 491 mill kr og et resultat før skatt på 47 mill kr.

Aktivitetene innenfor barnevernsområdet er samlet i selskapet Humana Norge AS, med avdelinger i Arendal (12 plasser), Farsund (14 plasser), Kristiansand (25 plasser), Sandnes (21 plasser), Trondheim (13 plasser), og Humana Barnevern øst med 9 avdelinger med 38 plasser i Oslo, Akershus, Buskerud og Vestfold.

5.4 Aberia Ung AS

Det eneste norskeide omsorgskonsernet av noe størrelse er Norlandia, med selskapet Aberia Ung AS som operatør innenfor barnevernsområdet. Selskapet er eid av Adolfsen-brødrene på Andøy, og Aberia Ung driver ifølge opplysninger på hjemmesiden syv boliger/institusjoner i Akershus og to i Østfold. Samlet omsetning i 2018 var på 134 mill kr., og resultat før skatt var på 6,4 mill kr.

5.5 Unicare AS

Unicare var i utgangspunktet et norsk selskap, eid og bygd opp av ekteparet Tom Erik Tidemann-Andersen og Una Aas fra 2008. Etter at man i perioden 2013-2016 hadde hatt et norsk oppkjøpsfond inne på eiersiden, ble to tredjedeler av selskapet solgt til et britisk oppkjøpsfond, G Square. Etter to runder med nedsalg satt de eierne igjen med en gevinst på hhv vel 400 mill kr og knapt 300 mill kr. samt aksjeposter på hhv 20 og 12 prosent.¹⁷

---

¹⁷ Se De Facto-notat 1: 2018: Unicare – milliardkonsern bygd på kjøp av offentlige helse- og omsorgstjenester

[Skriv her]

I en periode var barnevern et av forretningsområdene, og da samlet i selskapet Unicare Små Enheter AS. En krise etter at en av selskapets ansatte ble drept i en bolig i 2016, med påfølgende svikt i de økonomiske resultatene, ble selskapet avviklet og solgt i 2018. Det siste driftsåret hadde Unicare Små enheter AS driftsinntekter på 60 mill kr, og et resultat før skatt på minus 4 mill kr. Pr i dag leverer ikke Unicare tjenester innenfor barnevernsområdet.

Den økende politiske motstanden mot profitt i velferden har ført til at Unicare har kastet inn håndkleet også innenfor et annet forretningsområde, drift av sykehjem. Fra januar 2020 blir de fem gjenstående kontraktene med Oslo kommune (Fagerborghjemmet, Hovseterhjemmet, Manglerudhjemmet, Smestadhjemmet og St. Hanshaugen omsorgssenter) overdratt til Lovisenberg Diakonale Stiftelse. Etter dette har ikke Unicare ansvar for drift av sykehjem. Konsernet har i dag virksomhet innenfor rehabilitering, hjemmetjenester, BPA og boliger, avlastning og bistand til psykisk utviklingshemmede.

6 Private «barnevernstjenester»

Private selskapers virksomhet innenfor barnevernsområdet omfatter mer enn drift av institusjoner og ansvar for avtaler med og oppfølging av fosterhjem. Som det fremgår av Tabell 5 fra Bufdir's Årsrapport 2018 (nedenfor) har Bufdir egne kostnadslinjer knyttet til «sentre for foreldre og barn», «hjelpetiltak i hjemmet», og «inntak», som i sum kostet Bufdir ca 570 mill kr i 2018m.m. I tillegg har man ansvar for «omsorgssentre for mindreårige asylsøkere», som man i 2018 brukte 177 mill kr på.

[Skriv her]

Tabell 5 Utgifter etter formål i regionene. Faste 2018-kroner. Beløp i 1 000 kroner

Formål	2017	2018	Endringer 2017 -20187	
			kroner	I prosent
690 Sentre for foreldre og barn	199 658	205 639	5 982	3,0
691 Statlige familiehjem og beredskapshjem	990 733	1 027 938	37 205	3,8
691 Fosterhjem tilknyttet private tiltak	653 328	534 110	-119 218	-18,2
691 Forsterkede fosterhjem	378 115	352 898	-25 216	-6,7
692 Statlige institusjoner	1 580 434	1 616 033	35 600	2,3
692 Private institusjoner	1 819 689	2 159 420	339 731	18,7
693 Hjelpetiltak i hjemmet	171 890	173 831	1 941	1,1
694 Inntak	185 445	190 846	5 402	2,9
696 Fosterhjemtjenesten	301 100	294 614	-6 486	-2,2
699 Adopsjon	16 231	19 810	3 579	22,1
672 Regionale fellesfunksjoner	205 997	238 391	32 395	15,7
673 Bufetat senter for administrasjon (BSA)	137 807	166 737	28 931	21,0
671 Direktoratet ekskl. reguleringspremien	99 021	98 683	-339	-0,3
671 Reguleringspremien	17 151	28 500	11 349	66,2
Sum utgifter	6 756 598	7 107 453	350 854	5,2

Til alle disse områdene kjøpes det inn tjenester fra private. Oversikter vi har mottatt fra Bufdir viser at alle de fem konsernene som er nevnt ovenfor hadde inntekter knyttet til ett eller flere av de nevnte områdene i årene 2014-2018.

I tillegg til at Bufdir kjøper private barnevernstjenester, også utenom institusjonsplasser og fosterhjem, er norske kommuner kjøpere av slike tjenester. SSBs tall fra kommuneregnskapene¹⁸ viser at kommunene samlet kjøpte «barnevernstjenester» for 41 mill kr og «barnevernstiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet» for 113 mill kr. fra private i 2018.

6.1 Barnevernskompetanse AS

En av de store aktørene som selger barnevernstjenester til kommuner er selskapet Barnevernskompetanse AS. Selskapet er eid av tre ansatte, hvor mor og sønn (Stine og Patrik Eriksen) har 66 prosent av aksjene og en tredjeperson (Trond Bekker Larsen) de resterende 34 prosent.

I 2018 omsatte selskapet for 54 mill kr, og satt igjen med et overskudd på 5 mill. Ifølge selskapets årsregnskap tok leder (Stine Eriksen) ut en årslønn på 1,5 mill kr., og de tre aksjonærene tok ut 10 mill kr i utbytte fra selskapet i 2018.

¹⁸ SSB: Tabell 12367: Detaljerte regnskapstall driftsregnskapet

[Skriv her]

På sine hjemmesider oppgir selskapet at de påtar seg saksbehandlingsoppgaver som

Undersøkelser - Undersøkelser gjennomføres i henhold til gjeldene rutiner og lovverk, og alle sider av saken blir ivaretatt ut ifra dennes utvikling og behov.

Hjelpetiltak - Bistå med å: Iverksette «rett» tiltak i familier, Utarbeide tiltaksplaner
Gjennomføre evalueringsmøter med familien, Oppfølging av familien, Dokumentasjon av arbeidet

Fosterhjem – Alle sider rundt saksbehandlingen og oppfølging av en fosterhjems plassering kan følges opp over kortere eller lengere tid innen rammene myndighetene gir private aktører adgang til i fosterhjemsarbeid

Fylkesnemndsaker – tilstedeværende vitner - Skrive og ferdigstille rapporter og/eller saksfremlegg på bakgrunn av sakens dokumentasjon. Ivareta saksbehandlingsoppgaver, forarbeid/etterarbeid knyttet til fylkesnemndssaken, Bistå i klagesaker til fylkesnemnd og tingrett som tilstedeværende vitne

Administrativ saksbehandling - Barnevernkompetanses konsulenter kan bistå i administrative saksbehandlingsoppgaver som følger av undersøkelser, tiltak og plasseringer. Dette kan være: Refusjonsoppgaver, klagesaker.

Vi ser at private er inne i nesten alle deler av barnevernstjenesten, og det reiser alvorlige utfordringer med hensyn til profittjag, habilitet og privatisering av myndighetsutøvelse i barnevernet.

7 Privat myndighetsutøvelse

I rapporten «Bruken av private aktører i barnevernet – ansvar på avveie»¹⁹ fra konsulentselskapet Vista Analyse presenterte de en oversikt over hvilke typer tjenester som kjøpes fra private, og hvor stort omfang dette har. Tabell 2.2 på neste side er hentet fra rapporten, og vi kjenner igjen Barnevernkompetanses «tilbudsliste».

---

¹⁹ Vista Analyse: Rapport 2016/19 Tyra Ekahugen og Ingeborg Rasmussen: Bruken av private aktører i barnevernet – ansvar på avveie

[Skriv her]

Tabell 2.2 Andelen barneverntjenester som kjøpte ulike tjenester i 2014 eller 2015

	Av de som brukte private (pst.)	Av alle kommuner (pst.)
Hjelpetiltak (ikke evidensbaserte)	64,7	49,7
Sakkyndig vurdering	61,3	47,2
Undersøkelser	56,7	43,6
Veiledning av fosterforeldre	52,7	40,5
Oppfølging av barn som er plassert utenfor hjemmet	33,3	25,6
Skrive saksframlegg til fylkesnemnda	31,3	24,1
Godkjenning av fosterhjem	14,7	11,3
Ledelsesfunksjoner	14,0	10,8
Andre tjenester	22,7	17,4

Ifølge Vista Analyse-rapporten var det 77 prosent av barnevernstjenestene som satte ut en eller flere oppgaver til private aktører i 2014 eller 2015. I rapporten heter det videre:

«Årsakene de oppgir er først og fremst behov for ekstra kapasitet (63 pst.), eller kompetanse (57 pst.), men det er også 32 pst. av barnevernslederne som oppgir at det ble nødvendig å bruke private da Bufetat reduserte sitt tilbud om faglig bistand».

Og den utstrakte bruken av private reiser mange motforestillinger. Rapporten oppsummerer det slik (s. 8-9):

Hensynet til rettsikkerheten for barna og deres familier. Barnevernet får mindre kontroll med kvaliteten på tjenester som settes ut. I tillegg er det en fare for at leverandøren setter inn mer omfattende tjenester enn det barna og familiene har behov for. I bunn ligger at leverandøren står overfor to hensyn som ofte vil være motstridende: De skal tjene penger og levere tjenesten i tråd med god myndighetsutøvelse.

Habilitetsproblemer. Mange av leverandørene tilbyr kjeder av tjenester og tiltak, alene eller i samarbeid med andre. Det er også flere eksempler på personer som er ansatt i Bufetat eller BUP samtidig som de selger tjenester til kommunene. Forekomstene av inhabilitet sår ytterligere tvil om leverandørenes motivasjon.

Høye kostnader, både direkte og indirekte. Tjenestene er i seg selv dyre, særlig når det tilkommer reisekostnader. I tillegg må barnevernet bruke større ressurser på kontroll enn dersom de hadde utført dem selv, og på selve anskaffelsesprosessen.

Hensynet til å unngå for mange saksbehandlere i hver sak. Dette er viktig for å beskytte barnet mot et stadig skifte av kontaktpersoner, men også

[Skriv her]

for å oppnå kontinuitet i saksbehandlingen og et nært forhold mellom barnevernet og deres brukere.

Dette er forhold som det de seneste årene har det blitt rettet mer oppmerksomhet mot. Særlig har man satt søkelys på at kommuner har brukt private aktører på områder som innbefatter myndighetsutøvelse i barnevernet. Det førte til at Barne- og familiedepartementet i 2017 sendte et brev som gjorde det klart at dette ikke er lovlig. Bufdir oppgir i sin årsrapport at dette har bidratt til at bruk av fosterhjem i private tiltak gikk ned i 2018.

[Skriv her]